

EDUKATIVNI KURIKULUM

2021

za primenu pristupa neformalnog
obrazovanja kroz principe
omladinskog rada u sektoru kulture

www.napor.net

Музеј на град Ниш

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AUTORI

Bojana Stojkovic, Valentina Gambiroža Staković, Martina Jachevska, Jelena Bobić,
Ida Jagar, Gjorgji Lazov.

PROJEKAT

The Melting Pot

PODRŠKA

TEMPUS Fondacija, Erasmus+ program Evropske komisije

PARTNERI

Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada – NAPOR (Srbija),
Galerija Matice srpske (Srbija),
Mreža mladih Hrvatske (Hrvatska),
Pogon (Hrvatska),
Muzej grada Negotina (Severna Makedonija) i
Savez za omladinski rad, (Severna Makedonija).

KOORDINATORKA AKTIVNOSTI

Bojana Stojković

IZDAVAČ

NAPOR – Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada
Narodnog Fronta 35/28, 21000 Novi Sad, SRBIJA

LEKTURA

Centar za jezike, Filozofski fakultet u Novom Sadu

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

David Bilobrk

KLAUZULA O ODBIJANJU ODGOVORNOSTI

Finansirano od strane Evropske unije. Međutim, izneti stavovi i mišljenja jesu samo lični stavovi i mišljenja autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ni Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Niti Evropska unija ni EACEA ne mogu snositi odgovornost za njih.

The image features a large, abstract graphic on the left side, consisting of several overlapping, curved bands of color. The colors include a dark blue, a light blue, a pink, an orange, and a white. The bands curve from the top left towards the bottom right. The text 'TRENUTNO STANJE' is positioned in the lower right area of the image, set against a dark blue background.

TRENUTNO STANJE

HRVATSKA

Kada govorimo o mladima u Republici Hrvatskoj ne postoji stroga definicija već konsenzus da se izraz 'mladi' u Republici Hrvatskoj odnosi na osobe u razdoblju od 15 do 30 godina starosti, kako je definisano u [Nacionalnom programu za mlade za period od 2014. do 2017. godine](#). Ako nastojimo opisati sociologiju mladih u Hrvatskoj, to je prilično nemoguć zadatak zbog trenutno nepostojećih podataka i istraživanja o ovoj specifičnoj temi. Međutim, uzimajući u obzir princip "generacije" ili "generacijske kohorte", alata koji se koristi u sociološkim istraživanjima za analizu promena u pogledima i kontekstu jedne generacije, možemo pretpostaviti da su formativna iskustva mladih u Hrvatskoj (kulturne, tehnološke i društvene promene), kao i u većini zemalja evropskog okruženja, različita od prethodne generacije (ovde se misli na grupe starije od 30 godina).

U skladu sa navedenim, nacionalnu omladinsku politiku uređuje relativno novoosnovana (2020. godine) [Centralna državna kancelarija za demografiju i mlade](#) u čijem je delokrugu Odeljenje za mlade. Centralna državna kancelarija za demografiju i mlade je zadužena za predlaganje i sprovođenje strateških dokumenata, zakona, akata, programa i projekata iz oblasti omladinske politike, kao i njihovo praćenje i evaluaciju. Iako je omladinska politika u teoriji prepoznata kao jedinstvena oblast, u praksi je to i dalje zajednički domen različitih ministarstava, pretežno [Ministarstva nauke i obrazovanja](#) i [Ministarstva rada, penzijskog sistema, porodice i socijalne politike](#). Potrebe, potencijali i mogućnosti za mlade u proteklim godinama definisani su Nacionalnim programom za mlade 2014–2017 koji se smatra središnjom tačkom omladinske politike u Hrvatskoj. Pored toga, Nacionalni program za mlade nije deo opšte nacionalne razvojne politike, već je zamišljen kao posebna strategija. Trenutno ne postoje aktivne nacionalne politike za mlade ili zakoni koji se odnose na mlade. Ipak, novi Nacionalni program za mlade (2019–2025) je u fazi izrade od 2019. godine, a jedini aktuelni normativni akt u oblasti mladih je Zakon o savetodavnim odborima za mlade, koji konceptualizuje osnovne aspekte lokalne omladinske politike.

Kada govorimo o mladima, neizbežno je opisati stanje omladinskog rada u Hrvatskoj. U Hrvatskoj ne postoji zvanična definicija omladinskog rada. Prvi put je opisan u Nacionalnom programu za mlade (2014–2017) kao „...skup aktivnosti koje doprinose ličnom i društvenom razvoju mladih (...) razvoju samopouzdanja i samopoštovanja mladih, kao i kompetencija neophodnih za stvaranje i održavanje kvalitetnih ličnih i društvenih odnosa. Omladinski rad nudi mladim ljudima mogućnost da uče i razvijaju kompetencije u različitim oblastima. Takođe omogućava mladima aktivno učešće u društvu i procesima donošenja odluka". Shodno tome, iako omladinski rad ima dugu istoriju u Hrvatskoj, ne smatra se profesijom. Omladinski rad sprovode omladinske organizacije i organizacije civilnog društva koje rade za mlade, koje su godinama jačale svoju zagovaračku ulogu i bivale partner u procesima kreiranja politika. Kao rezultat toga, omladinski rad poslednjih

godina zauzima sve značajnije mesto u okviru omladinske politike i karakteriše ga snažna orijentacija ka zalaganju za profesionalizaciju omladinskog rada.

Sve navedeno se odnosi i na omladinski rad u kulturi i ustanovama kulture. Sektor kulture pruža aktivnosti za mlade, ali zbog nepostojanja zvaničnog priznanja i formalnog obrazovanja u omladinskom radu na državnom nivou (a samim tim i u javnim ustanovama kulture) i nedostatka znanja o principima i metodologijama rada sa mladima, mnoge institucije razvijaju programe koji prate ove principe i metodologije ili intuitivno, ili razvijaju programe koji su zasnovani na drugim pedagoškim principima, koji nisu nužno u skladu sa pristupom omladinskog rada.

Može se primetiti da kada se raspravlja o učešću mladih u kulturnim aktivnostima, donosioci odluka se obično bave pitanjima kao što su pristup mladima u kulturi ili učešće u kulturi kao „aktivnostima za provođenje slobodnog vremena” i stoga ih isključuju iz planiranja politike. U Hrvatskoj ne postoje aktuelne politike, zakoni ili preporuke koje se odnose na mlade i njihov pristup i/ili učešće u kulturi. S druge strane, bilo bi nezahvalno govoriti o mladima u kulturi u Hrvatskoj, a da se ne pomene nacionalno [Ministarstvo kulture i medija](#). Promovisanje kulturnog učešća i razvoja publike jedan je od ciljeva njihovog plana implementacije, koji se odnosi i na mlade ljude, a posebno na mlade sa smanjenim mogućnostima. Primera radi, Ministarstvo sprovodi nacionalni program „Ruksak pun kulture“ za podsticanje razvoja publike u kulturi, a od 2020. godine ovaj program je deo redovnih programa u obrazovnim ustanovama. Štaviše, u [Strateškom planu Ministarstva kulture 2020–2022](#), mladi se vide kao aktivni saradnici u razvoju kulturnih programa, posebno na lokalnom nivou. Ova Strategija takođe ima za cilj da podstakne čitanje među mladima, podsticanje aktivnosti omladinskih klubova, kulturnih centara i organizacija koje realizuju kulturno-obrazovne i kreativne aktivnosti, baš kao što podržava mlade umetnike kroz nekoliko programa i/ili javnih poziva.

Mlade generacije su heterogena grupa koja deli zajedničke vrednosti i kulturne simbole, ali su i dalje u velikoj meri povezani sa njenim kontekstom. Postoje velike razlike između mladih u urbanim i ruralnim sredinama i te razlike treba posmatrati kroz različite perspektive i kontekste. Najverovatnije je da institucije kulture ne ostvaruju svoje postavljene ciljeve zbog nedostatka informacija o postojećim obrascima kultura mladih i kulturnim potrebama koje mladi imaju, kao i zbog nedostatka komunikacije između aktera na različitim nivoima. Neophodno je ojačati dijalog između javnog i privatnog sektora i uspostaviti međusektorsku saradnju sa civilnim društvom i omladinskim organizacijama. Oni mogu imati iste ili vrlo slične ciljeve, ali nisu svesni međusobnih postupaka ili dobrih praksi. Takav međusektorski pristup bi ojačao saradnju između različitih sektora, omogućavajući im da se pozabave zajedničkim izazovima sa kojima se suočavaju i da pronađu nova inovativna rešenja. Ovo bi moglo rezultirati unapređenjem sektorske, pa čak i prekogranične saradnje među profesionalcima u omladinskom radu i kulturi, stimulisati razmenu najboljih praksi za kolaborativnu kulturnu transformaciju i podstaći razvoj novih standarda kvaliteta, obrazovnih modela, programa obuke, finansiranja, i što je najvažnije – uspostaviti saradnju na nivou politika.

SEVERNA MAKEDONIJA

U Severnoj Makedoniji, prema Zakonu o učešću mladih i omladinskoj politici usvojenom januara 2020. godine, mladi su starosti od 15 do 29 godina. U ovom zakonu su date definicije omladinske politike, učešća mladih, omladinskog rada i omladinskih radnika.

Nacionalnu strategiju za mlade kreira Agencija za omladinu i sport u skladu sa Zakonom o učešću mladih i omladinskoj politici. U trenutku pisanja ovog nastavnog plana i programa, u toku je proces razvoja nove strategije koji je trebao da se završi u roku od 18 meseci od stupanja na snagu zakona. Primena ovog zakona je zajednički zadatak između Agencije za omladinu i sport i lokalnih samouprava.

Unija za omladinski rad (UYW) je jedan od državnih partnera za sprovođenje zakona, u oblasti osnivanja omladinskih centara. Unija za omladinski rad osnovana je 2013. godine kao nacionalna mreža organizacija – pružalaca usluga omladinskog rada u Severnoj Makedoniji. Trenutno okuplja 19 organizacija članica iz cele zemlje, sa velikim iskustvom u omladinskom radu, istraživanju mladih, omladinskoj politici, učešću mladih, itd. Unija za omladinski rad je aktivna u oblasti prepoznavanja, afirmacije i unapređenja kvaliteta omladinskog rada i njegovih nosilaca, sistematizacije omladinskog rada i podrške omladinskim radnicima u zemlji kroz kreiranje platforme za umrežavanje, saradnju i povećanje javne prepoznatljivosti benefita omladinskog rada. Cilj organizacije je da obezbedi priznat omladinski rad na nacionalnom nivou i solidan sistem podrške mladima. Misija UYW -a je postizanje priznatog i standardizovanog omladinskog rada, podrška omladinskim radnicima i podizanje svesti javnosti o značaju omladinskog rada. Njena vizija je podrška prepoznavanju omladinskog rada i izgradnja sistema podrške mladima i omladinskim radnicima praćenjem, procenom, napredovanjem i kontinuiranim razvojem kako bi se obezbedila kvalitetna, efikasna i efektivna podrška mladima.¹

Nacionalni omladinski savet Severne Makedonije (NICM) je savez udruženja u kome se dobrovoljno registruju udruženja i fondacije iz Republike Severne Makedonije. NICM je 29. juna 2013. osnovalo 55 organizacija.

NICM je predstavničko telo omladinskih organizacija u Severnoj Makedoniji. Objedinjuje 51 organizaciju, 17 organizacija mladih, 20 organizacija za mlade, 1 sindikat, 7 omladinskih ogranaka drugih organizacija i 6 pridruženih članova, da promovišu i zagovaraju prava mladih u Severnoj Makedoniji.

Članstvo NICM-a je raznoliko i okuplja organizacije koje rade na nacionalnom i regionalnom nivou, u ruralnim i urbanim područjima, studentske organizacije, ogranke međunarodnih

¹ <https://smr.org.mk/>

organizacija i druge vrste organizacija. U procesu ostvarivanja svojih ciljeva, NICM zastupa interese mladih u Republici Severnoj Makedoniji bez obzira na njihov društveni i ekonomski status, pol, rasu, etničko i kulturno poreklo, politička i verska uverenja, seksualnu orijentaciju, rodni identitet ili bilo koju drugu vrstu različitosti.

Od 29. novembra 2015. NICM je deo evropske porodice omladinskih organizacija pod nazivom Evropski omladinski forum (EYF).²

“ OMLADINSKI RAD JE ORGANIZOVAN I SISTEMATIČAN PROCES OBRAZOVANJA I PODRŠKE AUTENTIČNOM RAZVOJU MLADIH U CILJU OSTVARIVANJA NJIHOVOG UKUPNOG LIČNOG, DRUŠTVENOG I GRAĐANSKOG POTENCIJALA I NJIHOVOG AKTIVNOG UKLJUČIVANJA U ŽIVOT ZAJEDNICE. ”

2 <http://www.nms.org.mk/>

Mladi u Severnoj Makedoniji najveći deo svog slobodnog vremena provode neproaktivno. Ili su ispred kompjutera ili sa vršnjacima na društvenim mrežama ili gledaju televiziju, družu se u kafićima, šetaju ili se bave sportom.

Mladi nemaju dovoljno finansijskih sredstava da posećuju kulturne događaje, ali se postavlja pitanje da li bi išli na kulturna dešavanja ili u kafiće i kada bi mogli to da priušte?

PREPORUKE:

- Uključivanje mladih u osmišljavanje programa ustanova kulture
- Decentralizacija kulturnih dešavanja van glavnog grada
- Uvođenje popusta ili besplatan ulaz za mlade na određene kulturne manifestacije
- Saradnja škola i univerziteta sa kulturnim institucijama u cilju informisanja mladih o kulturnoj ponudi³
- Nacionalna strategija za mlade 2016–2025

Kultura obuhvata mere i aktivnosti za unapređenje kulturnog života i kulturne ponude za mlade u Severnoj Makedoniji, koju čine muzika, pozorište, filmovi, književnost, izdavaštvo, slikarstvo, savremeni ples itd. U oblasti kulture postoji vrlo malo dostupnih podataka koji se odnose na mlade na nacionalnom nivou.⁴

3 [http://www.progres.org.mk/progress-project/documents/5593aaabeff95_Analiza%20na%20mladinskitite%20potrebi%20i%20mladinskoto%20organiziranje%20vo%20Makedonija_%20SEGA%20\(2010\).pdf](http://www.progres.org.mk/progress-project/documents/5593aaabeff95_Analiza%20na%20mladinskitite%20potrebi%20i%20mladinskoto%20organiziranje%20vo%20Makedonija_%20SEGA%20(2010).pdf)

4 <https://www.sega.org.mk/images/E-Library/Strategies/NSMK.pdf>

OMLADINSKI RAD I KULTURA

U odnosu na kulturu i omladinski rad u Severnoj Makedoniji, važno je pomenuti glavne dokumente koji su kreirani i povezuju ova dva sektora.⁵ To su:

- Nacionalna strategija za mlade 2016–2025⁶
- *Nacionalna strategija razvoja kulture 2018–2022 – (Nacionalna strategija za razvoj na kulturu u Makedoniji 2018–2022)*⁷
- Strategija obrazovanja 2018–2025⁸
- Strategija preduzetničkog učenja Severne Makedonije 2014–2020 – (Strategija za pretpripremačko učenje Republike Makedonije 2014–2020)⁹

Svi ovi dokumenti imaju relevantne informacije o razvoju uključivanja mladih u kulturu.

Uz to, ovi dokumenti su korišćeni za kreiranje projekata koji unapređuju učešće mladih u kulturi. To je uglavnom obezbeđeno uvođenjem stipendija, popusta na ulaznice za kulturne događaje, finansijske podrške studentima u oblasti umetnosti koji dolaze iz siromašnih sredina itd.

Ministarstvo kulture je u oktobru 2020. godine objavilo poziv za finansiranje projekata iz oblasti kulture koji prevazilazi okvire opština i obuhvata OCD i privatni sektor, ali uključuje i fizička lica. U okviru Ministarstva, u 2018. godini, formirana je i unutarsektorska grupa za realizaciju omladinske politike u oblasti kulture. Ova grupa je održala samo jedan sastanak i nakon toga nema informacija o drugim sastancima ili akcijama koje je preduzela.

5 <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/republic-of-north-macedonia/8-creativity-and-culture>

6 <https://www.sega.org.mk/images/E-Library/Strategies/NSEN.pdf>

7 https://drive.google.com/file/d/1gfzA76RBOTS1_A00fNn62n352E3nr8kB/view

8 <https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/macedonia-education-strategy-for-2018-2025-and-action-plan-strategija-za-obrazovanie-eng-web-1.pdf>

11 <http://ncdiel.mk/wp-content/uploads/2020/08/Macedonian-EL-Strategy-2014-2020-ENG-version-1.pdf>

Sve navedeno vodi ka tome da se mladi tretiraju samo kao učesnici u kulturnoj ponudi i manifestacijama, a kroz poziv za podršku Ministarstva kulture, mladi su prepoznati i kao kreatori ovakvih događaja. Međutim, kroz izradu Nacionalne strategije za razvoj kulture u Republici Severnoj Makedoniji 2018–2022 i pored učešća OCD u konsultacijama, mladi se ne pominju kao kreatori politika ili kao učesnici u izradi same strategije.

Za sada "nema informacija o postojanju standardizovanog mehanizma za međusektorsku saradnju između zainteresovanih strana uključenih u kreiranje politike u oblasti kulture i mladih - Youth Wiki¹⁰ - Kreativnost i kultura.

10 <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/republic-of-north-macedonia/82-administration-and-governance>

SRBIJA

U Srbiji se mladima smatraju osobe uzrasta od 15 do 30 godina. To je regulisano Zakonom o mladima, koji je usvojen 2011 godine. Međutim, postoje različiti zakonski okviri u kojima se raspon godina razlikuje, kao što je na primer Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, gde se mladima smatraju lica do do 40 godina. Kada je reč o zdravstvenom sistemu, besplatna medicinska pomoć mladima je obezbeđena do 26. godine.

Vlada Republike Srbije je 2010. godine donela Zakon o volontiranju, kojim se uređuju osnovni principi u vezi sa volontiranjem generalno, ali postoje elementi koji se odnose na volontiranje mladih, njihovu ulogu u društvu, kao i na regulisanje nadoknade vremena koje su volonteri posvetili. Nacionalna strategija za mlade (2015–2025) koju je usvojilo Ministarstvo omladine i sporta predložila je devet ciljeva, sa pratećim trogodišnjim akcionim planovima, stavljajući u fokus mlade i sisteme podrške. Pored toga, Ministarstvo omladine i sporta pruža finansijsku podršku akterima omladinske politike za implementaciju strategije, putem javnih poziva. Jedan od specifičnih ciljeva strategije odnosi se na *kulturu i aktivno učešće mladih u kreiranju kulturnih sadržaja*.

Akteri omladinske politike na nacionalnom nivou koji aktivno učestvuju u razvoju omladinske politike i omladinskog rada u Srbiji su: Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada (NAPOR)¹¹, Krovna organizacija mladih Srbije (KOMS)¹² i Nacionalna asocijacija kancelarija za mlade (NKZM)¹³. Krovna organizacija mladih Srbije je i najviše predstavničko telo mladih u Srbiji. Na lokalnom nivou pored organizacija mladih i za mlade, postoje i kancelarije za mlade.

Kao dodatni sistem podrške, 2014. godine osnovan je Savet za mlade koji u trenutnom sazivu okuplja predstavnike državnih organa, pokrajinskog organa nadležnog za mlade, zajedničkog predstavnika nacionalnih saveta nacionalnih manjina, predstavnike kancelarija za mlade, ugledne stručnjake, a trećinu članova čine mladi. Predsedavajući je aktuelni ministar omladine i sporta, Vanja Udovičić. Osnovni zadatak Saveta je podsticanje i usklađivanje aktivnosti u vezi sa razvojem, ostvarivanjem i sprovođenjem omladinske politike, predlaganje mera za njeno unapređenje, kao i predlaganje mera za usklađivanje i koordinisanje aktivnosti ministarstava i drugih organa nadležnih za posebne oblasti u omladinskom sektoru i svih drugih subjekata omladinske politike, u skladu sa strateškim i zakonskim aktima iz ove oblasti. Iako postoje razvijena strateška dokumenta i mehanizmi za implementaciju omladinske politike, postoji i potreba za unapređenjem, naročito u domenu finansijske podrške akterima omladinske politike na lokalnom i nacionalnom nivou kako bi se sprovela nacionalna strategija.

11 <http://www.napor.net/sajt/index.php/sr-yu/>

12 <https://koms.rs/national-youth-council-of-serbia/>

13 <https://asocijacijakzm.org/>

OMLADINSKI RAD

“ OMLADINSKI RAD PREDSTAVLJA ONAJ DEO OMLADINSKIH AKTIVNOSTI KOJE SE ORGANIZUJU SA MLADIMA I ZA MLADE, ZASNIVAJU NA NEFORMALNOM OBRAZOVANJU, ODVIJAJU U OKVIRU SLOBODNOG VREMENA MLADIH I PREDUZIMAJU RADI UNAPREĐIVANJA USLOVA ZA LIČNI I DRUŠTVENI RAZVOJ MLADIH U SKLADU S NJIHOVIM POTREBAMA I MOGUĆNOSTIMA I UZ NJIHOVO DOBROVOLJNO UČEŠĆE) ”

Omladinski rad u Srbiji se uglavnom praktikuje u organizacijama civilnog društva. Glavni akter zastupanja omladinskog rada u Srbiji je NAPOR – Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada. NAPOR se u proteklih 10 godina zalaže za prepoznavanje zanimanja, afirmaciju omladinskog rada i omladinskih radnika, razvija standarde za osiguranje kvaliteta programa omladinskog rada i ulaže napore da bude prepoznat na nacionalnom i evropskom nivou kao ključni akter u razvoju omladinskog rada u Srbiji.

Omladinski rad primenjuje različite metode iz kreativnog sektora, kao što su pozorišne tehnike, animirani filmovi, pričanje priča, crteži itd. Kroz različite projekte, ostvaruje se saradnja između omladinskog sektora i pojedinaca iz institucija kulture.

S druge strane, kada je u pitanju sektor kulture i afirmacija mladih u njemu, vidljiv je napor poslednjih godina da se mladi uključe kao kreatori programa i da se osluškuju njihove potrebe. Međutim, programi institucija kulture i dalje u velikoj meri ne odgovaraju potrebama mladih jer ne podržavaju u potpunosti aktivno učešće mladih i ne daju im mogućnost da budu kokreatori programa. Omladinski rad, s druge strane, kao jedan od ključnih principa u radu sa mladima primenjuje njihovo aktivno učešće. Zajedničkim radom omladinskog sektora i sektora kulture može se otvoriti više prostora za mlade, ponuditi prostor za stvaranje i razvoj kritičkog mišljenja. Ovo može ojačati međusektorsku saradnju i doprineti sistematskoj brizi o mladima.

The image features a large, abstract graphic design on the left side, consisting of several overlapping, curved bands of color. The colors include a dark blue, a medium blue, a pink, and an orange. These bands curve from the top left towards the bottom right, creating a sense of movement and depth. The right side of the image is a plain white background.

UVOD

Program obuke je izrađen kao rezultat potrebe za međusektorskom saradnjom, boljim razumevanjem principa omladinskog rada i neformalnog obrazovanja i namerom da se unaprede usluge za mlade u okviru sektora kulture. Proteklih godina oba sektora, omladina i kultura, uložili su napor da odgovore na potrebe mladih i kreiraju programe koji će aktivno uključiti mlade. Pandemija COVID-19 zatvorila je mnoge programe koje sprovode institucije kulture i omladinske organizacije, ali je istovremeno podstakla saradnju i uticala na oba sektora da razmišljaju izvan okvira. Program obuke nudi različite pristupe u radu sa mladima između dve oblasti i pokušava ih povezati kako bi se omogućilo uključivanje što većeg broja mladih.

Program obuke ima za cilj da razvije kapacitete omladinskih radnika i radnika u kulturi koji rade sa mladima da razumeju različite pristupe i principe u radu sa mladima, kao i da unapredi međusektorsku saradnju doprinoseći kreiranju zajedničkih programa i aktivnosti u cilju podrške mladima za lični i profesionalni razvoj.

Omladinski rad nudi mladima interaktivno učešće, razvoj kritičkog mišljenja i podržava njihov društveni i profesionalni razvoj. Omladinski rad treba da bude organizovan i kontinuiran da bi se mogle uočiti promene i podržati mladi u njihovom razvoju i delovanju. Omladinski rad treba da bude koristan za mlade ljude i zajednicu; stoga sve aktivnosti treba kreirati u saradnji sa mladima i na osnovu njihovih potreba.

Trenutno je u Srbiji, Severnoj Makedoniji i Hrvatskoj omladinski rad u razvoju i postoje različite inicijative. Iako je omladinski rad prepoznat kao zanimanje u Srbiji i Severnoj Makedoniji, još uvek postoje koraci koji treba da se urade ka priznavanju. S druge strane, kako se omladinski rad može realizovati u različitim oblastima koje uključuju mlade, partneri žele da povežu svoju stručnost i ponude mogućnost za razvoj veština i znanja kako bi se unapredili kapaciteti oba sektora (omladinskog i sektora kulture).

U Srbiji postoji nekoliko relevantnih iskustava u kojima je kulturni sektor uključivao mlade u svoje aktivnosti. U okviru svojih izložbi, ustanove kulture nude različite edukativne radionice. Nedostatak leži u činjenici da su postojeći programi institucija kratkoročni i suočavaju se izazovima u pronalaženju pravih alata kako bi kreirali dugoročne programe za i sa mladima. Odgovor za kreiranje takvih dugoročnih programa mogao bi biti u omladinskom radu. Dakle, sektoru kulture nedostaju znanja i veštine u kreiranju dugoročnih programa sa mladima koji su osnova omladinskog rada. Na osnovu primera koji su reflektovani u institucijama kulture koje su partneri u ovom projektu, institucije pokazuju volju i trude se da aktivno uključe mlade u kreiranje sadržaja, izgrade publiku i budu otvoreniji prema zajednici, i prepoznaju omladinski rad kao sredstvo koje im može biti od pomoći. S druge strane, omladinski radnici mogu imati koristi od informacija iz oblasti kulture i umetnosti, dopreti do mladih ljudi različitog porekla i interesovanja, i podržati razvoj estetskih kompetencija kod mladih.

Budući da su u fokusu mladi, međusektorska saradnja je veoma važna. Na kraju, oba sektora nastoje da obezbede kvalitetne usluge za mlade koje pružaju mogućnosti za razvoj mladih, a zajedničkim radom to se može unaprediti, te osigurati kontinuiran rad. U sinergiji omladinskog i kulturnog sektora, omladinski rad donosi kontinuiran rad na ličnom i društvenom razvoju mladih, dok kulturni sektor približava kulturu mladima i doprinosi razvoju estetskih kompetencija.

The image features a large, abstract graphic on the left side, consisting of several overlapping, curved bands of color. The outermost band is a dark blue, followed by a lighter blue, then a pinkish-red, an orange, and finally a light blue band. The graphic curves from the top left towards the bottom right. The background is white on the right side and transitions into the dark blue of the graphic on the left.

PROGRAM OBUKE

CILJEVI PROGRAMA OBUKE

Program obuke ima za cilj razvoj i povećanje kapaciteta omladinskih radnika i radnika u kulturi da razumeju različite pristupe i principe preplitanjem svog rada. Takva međusektorska saradnja će ojačati saradnju između omladinskog i sektora kulture, kroz koju se mogu adresirati zajednički izazovi sa kojima se suočavaju i pronaći nova, inovativna rešenja. Drugim rečima, porast međusektorske saradnje implementiraće raznolikost perspektiva i resursa za zajedničko rešavanje društvenog problema i postizanje zajedničkog cilja: inspirisati mlade ljude da budu aktivni učesnici u kulturi, kroz kvalitetan omladinski rad.

U cilju podrške ličnom i društvenom razvoju mladih kroz programe u oblasti kulture i inkorporiranja metoda i pristupa omladinskog rada u ambijent kulturnih institucija, ova obuka nudi različite informacije i dobre prakse koje se mogu koristiti u budućem radu. Povećana međusektorska saradnja i kreiranje zajedničkih programa i aktivnosti rešiće potrebu za saradnjom kako bi se mladi ljudi kroz kvalitetan pristup radu sa mladima inspirisali da budu aktivni potrošači kulture.

Osnovni cilj programa obuke je razvoj i povećanje kapaciteta omladinskih radnika i radnika u kulturi za razumevanje različitih pristupa i principa oba sektora, kao i povećanje međusektorske saradnje u kreiranju zajedničkih programa i aktivnosti koje podržavaju lični i društveni razvoj mladih. Cilj je inspirisati mlade da budu aktivni potrošači kulture, kako bi se promovisalo aktivno uključivanje i vlasništvo mladih u planiranju i kreiranju kulturnog sadržaja za mlade.

SPECIFIČNI CILJEVI OBUKE

- razvijanje znanja i bolje razumevanje omladinskog rada i rada sa mladima u kulturnim ustanovama
- razvijanje sposobnosti prepoznavanja potreba mladih u zajednici u cilju kreiranja zajedničkih akcija zasnovanih na neformalnom obrazovanju
- razvijanje veština za procenu potreba mladih u pogledu kulture, osmišljavanje i izvođenje programa kulture koji odgovaraju na te potrebe i ciljeve.
- razvijanje kapaciteta omladinskih radnika i radnika u kulturi da rade sa različitim grupama mladih sa manje mogućnosti, podstičući socijalnu inkluziju, solidarnost i koheziju
- podizanje svesti o međusektorskoj saradnji i njenom značaju za podršku mladima u njihovom ličnom razvoju i uključivanju u planiranje programa kulture, sa ciljem kreiranja sadržaja prilagođenog mladima.

ISHODI UČENJA:

- Učesnici obuke će razumeti relevantne kulturne informacije (javna kultura, nezavisna kulturna scena, potrošačka kultura, kultura slobodnog vremena, muzička kultura, digitalna kultura itd.) i principe rada u kulturnim sektorima;
- Učesnici obuke će razumeti osnovne principe omladinskog rada i naučiti kako da imaju proaktivniju ulogu u pitanjima koja se odnose na aktivno učešće mladih u kulturnom životu;
- Učesnici će razviti veštine za kreiranje zajedničkih akcija zasnovanih na neformalnom obrazovanju, naučiti nove alate i metode za sprovođenje i procenu aktivnog učešća u kulturnom životu mladih;
- Učesnici će naučiti kako da se bave specifičnim interesovanjima mladih u oblasti kulture;
- Učesnici će razviti kapacitet za rad sa različitim grupama mladih sa manje mogućnosti, podstičući socijalnu inkluziju, solidarnost i koheziju;
- Učesnici će naučiti kako da motivišu mlade da postanu aktivni učesnici u oblasti kulture i da postanu stvaraoci umetnosti koristeći različite alate i metode;
- Učesnici će povećati svoju svest o međusektorskoj saradnji i njenom značaju.

OSTVARUJUĆI GORE NAVEDENO, OČEKUJE SE OD UČESNIKA DA RAZVIJU/UNAPREDE SLEDEĆE VEŠTINE:

- Veštine u primeni osnovnih pristupa i principa neformalnog obrazovanja kako bi se ponudio interaktivniji i angažovaniji kulturni život koji promovise vlasništvo mladih nad kulturnim sadržajima;
- Veštine facilitacije individualnog i grupnog učenja u kulturnom okruženju;
- Osmišljavanje i izvođenje kulturnih programa koji odgovaraju potrebama mladih, uz odabir odgovarajućih metoda i procenu potreba i ciljeva učenja mladih;
- Veštine pružanja podrške mladima za samorefleksiju o procesu učenja i iniciranje kritičkog mišljenja među mladima;
- Identifikovanje najprikladnijih pristupa evaluacije u odnosu na postavljene ciljeve aktivnosti;
- Stvaranje bezbednog, motivišućeg i inkluzivnog okruženja za učenje za pojedince i grupe, posebno za mlade sa manje mogućnosti;
- Razvijanje inkluzivnih, pozitivnih odnosa bez osuđivanja i okruženja za učenje, i podržavanje samorefleksije u procesu razvoja mladih ljudi;
- Razvijanje saradnje, etike i pouzdanosti u radu glavnih aktera stečenih kroz proces učenja i boljeg razumevanja omladinskog rada i kulturnog rada za unapređenje uključivanja mladih u procese i aktivnosti koje im omogućavaju razvoj.
- Unapređivanje u domenu uključivanja mladih u procese i akcije koje im omogućavaju lični i profesionalni razvoj.

METODOLOGIJA

Program obuke daje mogućnost učesnicima da steknu znanja, veštine i stavove iz oba sektora – omladinskog i sektora kulture. Tokom implementacije, metodologiju treba da razviju i usvoje treneri. Obuka treba da sadrži teorijski i praktični deo, a preporuka je da se odvija kroz neformalni pristup koristeći različite alate kako bi se učesnici aktivno uključili. Treneri treba da imaju iskustvo u kreiranju i realizaciji obuka, prateći proces učenja učesnika, kao i znanje o trenutnoj međusektorskoj saradnji.

Sati obuke: 40 sati direktnog rada i 20 sati rada online.

CILJNA GRUPA

Ciljna grupa su omladinski radnici i radnici u institucijama kulture koje direktno rade sa mladima. Potrebno je da poseduju određeno iskustvo u radu sa mladima i spremnost da razviju svoje veštine i znanja. Generalno, ciljna grupa su:

- Omladinski radnici
- Zaposleni u ustanovama kulture koji rade sa mladima

LITERATURA ZA TRENING (spisak resursnog materijala za učesnike)

- [*A Competence Model for Participants to Work Internationally*](#), JUGEND für Europa/SALTO Training and Cooperation; Germany, 2016.
- Youth work, Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/youth/youth-work>
- Youth work, EU-CoE youth partnership <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/youth-work>, <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/90268416/088021+SRP+Youth+Work+Essentials.pdf/3699e69b-261d-b677-03c3-7abea1c5f730>
- Ethics in youth work, Code of an ethical issue, <http://www.napor.net/sajt/images/Dokumenta/Etiki-kodeks-u-omladinskom-radu.pdf>
- Tools, a publication for working in the field of youth - <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/publications>
- SALTO YOUTH Publications, <https://www.salto-youth.net/tools/publications/>
- [*Culturally-Competent Youth Work: Good Practice Guide*](#), Centre for Multicultural Youth; Australia, 2015., <https://www.cmy.net.au/resource/culturally-competent-youth-work/>
- [*YouthWiki Creativity and Culture*](#), The Republic of North North Macedonia, <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/republic-of-north-north-macedonia/8-creativity-and-culture>
- Different tools for activities with young people - <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/>
- [*Culture and Youth Development*](#), United Nations Inter-Agency Network on Youth Development, <https://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-cultureasavector.pdf>

RESURSI KORIŠĆENI U IZRADI DOKUMENTA:

- [Law of youth participation and youth policies](https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2020/03/Zakon-za-mladinsko-uchestvo-i-mladinski-politiki-16-01-2020.pdf), 16.01.2020, Skopje, <https://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2020/03/Zakon-za-mladinsko-uchestvo-i-mladinski-politiki-16-01-2020.pdf>
- [National Youth Strategy](https://www.sega.org.mk/images/E-Library/Strategies/NSMK.pdf), Skopje, North North Macedonia, January 2016, <https://www.sega.org.mk/images/E-Library/Strategies/NSMK.pdf>
- [“Youth Trends in Republic of North Macedonia”](#) Cyril and Methodius, Institute for Sociological and Political-Legal Research; Skopje, North North Macedonia, 2014
- [“Analysis: Youth needs and youth organization in the Republic of North Macedonia”](#) - “Research on youth trends in Republic of North Macedonia”, Coalition of youth organizations SEGA; Prilep, North North Macedonia 2010
- ACCESS OF YOUNG PEOPLE TO CULTURE FINAL REPORT, EACEA/2008/01 (OJ 2008/S 91-122802), Interarts; Spain, 2008.
- Cultural and creative sectors in post-COVID-19 Europe - Crisis effects and policy recommendations, Policy Department for Structural and Cohesion Policies Directorate-General for Internal Policies PE 652.242 – European Parliament, CULT Committee; Belgium, 2021.
- Culturally-Competent Youth Work: Good Practice Guide, The Centre for Multicultural Youth, Australia; 2015.